

Εβδομαδιαίο
εικονογραφημένο περιοδικό
Γραφεία: Χρ. Λαδά 3 - Αθήναι
Τηλ. 3230221 - 3237283

Ίδρυτής:

ΔΗΜ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ

Ίδιοκτησία:

**ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε.**

Έκδοτής - Διευθυντής:

ΓΙΑΝΝΗΣ Π. ΚΑΨΗΣ

Πλατεία Δροσοπούλου 14 - Φιλοθέη

Διεύθυνση Συντάξεως

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ Σ. ΜΑΡΚΑΚΗΣ

Αχ. Παράσχου 52

Υπεύθυνος Τυπογραφείου

ΑΠΟΣΤ. ΠΑΥΛΙΟΓΛΟΥ

Δημ. Σούτσου 39

Έτος 21ο - Αριθ. φύλλου 1060

Αθήναι, 2 Αυγούστου 1974

Τιμή φύλλου δρχ. 15

Συνδρομές: Έτους

(άπλό ταχυδρομείο) δρχ. 1.070

Επικαιρότητες

- Γενεύη: Τό χρονικό τής μάχης 4
- Μακάριος: Έτσι διέφυγα τόν θάνατο 6

Ρεπορτάζ - Έρευνες

- Ένας μικρός οδηγός για έργενηδες του καλοκαιριού 19
- «Αποφασίζομεν καί διατάζομεν» ... 22
- Μοῦ κάνετε, παρακαλώ, μιά ένεση; (Κλέψαμε για σās τήν αλήθεια) 28

Συνεντεύξεις

- Μελίνα Μερκούρη: Ένας καινούργιος ρόλος πάντα για τήν Ελλάδα 12
- Μίκης Θεοδωράκης: Έλεύθερα τραγούδια για έλεύθερους ανθρώπους 14

Χιοῦμορ

- Κώστας Μητρόπουλος 11

Αφιέρωμα

- Τά νησιά μας: Παράδεισοι στόν ήλιο 41-44

Αναγνώσματα

- Ασπασία Μάνου: Τό μαῦρο πρόβατο μιās δυναστείας 34
- Φόνος εντός τών τειχῶν 60

Ειδικές σελίδες

- Τό Club τών νέων 32
- Ο «Ταχυδρόμος» τής γυναίκας .. 51-56
- Όσα φέρνει ό Ταχυδρόμος 58
- Τό Ποινικό Μητρώο τής Αθήνας 59
- Ο μικρός «Ταχυδρόμος» 62-65
- Για άνδρες μόνον 66
- Άκου... βλέπε... μιλα... 68
- Οριζοντίως καί καθέτως 70
- Τι - Τι - Ποῦ 75-78
- Θέατρο, Τ.Υ., Σινεμά, Τέχνες 80
- «Ταχυδρόμος» - σπόρ 81

Διάφορα

- Στόν Άσπρόπυργο... λένε τό νερό νεράκι 27

Μακέττα έξωφύλλου: **ΣΠ. ΟΡΝΕΡΑΚΗΣ**

Έκτύπωση όφφσετ: **Τεχνογραφική Α.Ε.**

Νά μὴν λησμονήσουμε

ΔΟΘΗΚΑΜΕ, όλόψυχα, στήν επικαιρότητα. Καί μέ μιά υπεράνθρωπη σχεδόν, προσπάθεια, κατορθώσαμε, στό προηγούμενο τεῦχος μας, νά έκφρασουμε όλο τόν παλμό τῶν συγκλονιστικῶν ἐξελίξεων πού ώδήγησαν στήν πολιτική αλλαγή. Άλλά χρειάστηκαν καί θυσιές. Δέν μι-

λάμε για τίς θυσιές, σέ μόχθο, τῶν ἀνθρώπων πού μπόρεσαν, μέσα σέ στενά χρονικά περιθώρια, νά φέρουν σέ πέρας μιά τέτοια αποστολή. Θυσιές στήν δημοσιογραφική πληρότητα. Χρειάστηκε νά ἀναβάλουμε - για μιά εβδομάδα μόνο - καί τό θέμα τής Κύπρου. Δέν λησμονήσαμε όμως. Καί σήμερα ἐπανερχόμαστε προσφέροντας ένα πρώτο ντοκουμέντο: πληροφορίες για τήν δραματική διάσωση του Άρχιεπισκόπου Μακαρίου, ἀφηγήσεις ἀνθρώπων πού ἔζησαν τό πραξικόπημα στήν Λευκωσία, τήν τραγωδία τής τουρκικής εισβολῆς. Δέν είναι, μόνο, τό δημοσιογραφικό καθήκον πού ἐπιβάλλει τίς σελίδες αυτές (σελ. 6 - 10). Άνήκουν σ' ἐμπειρίες πού δέν πρέπει νά λησμονήσουμε. Κι' ὑπάρχουν πολλά πού πρέπει νά μείνουν χαραγμένα στήν ἐθνική μνήμη. Άνάμεσά τους καί ό ἐφιάλτης πού λέγεται Γνάρος (σελ. 16), οί ὑπουργοί, πού μόνον αυτοί στήν πολιτική μας ιστορία, δέν πρόφτασαν μήτε νά παραιτηθοῦν. Διώχθηκαν για νά σωθῆ ό τόπος (σελ. 72-73).

Μά δέν φτάνει ό περιορισμένος χώρος ενός τεύχους για τά τόσα πού πρέπει νά γραφοῦν. Τά τόσα πολλά πού δέν πρέπει νά λησμονηθοῦν. Γι' αυτό καί θά συνεχίσουμε...

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

1.- Αυτό πού διώχτηκαν... σ. 72

2.- 'Η «Μαλίτσια» ξεσκεπάζει τόν έαυτό της... σ. 36

3.- 'Ο «Ταχυδρόμος» στό σκαμνί... σ. 24

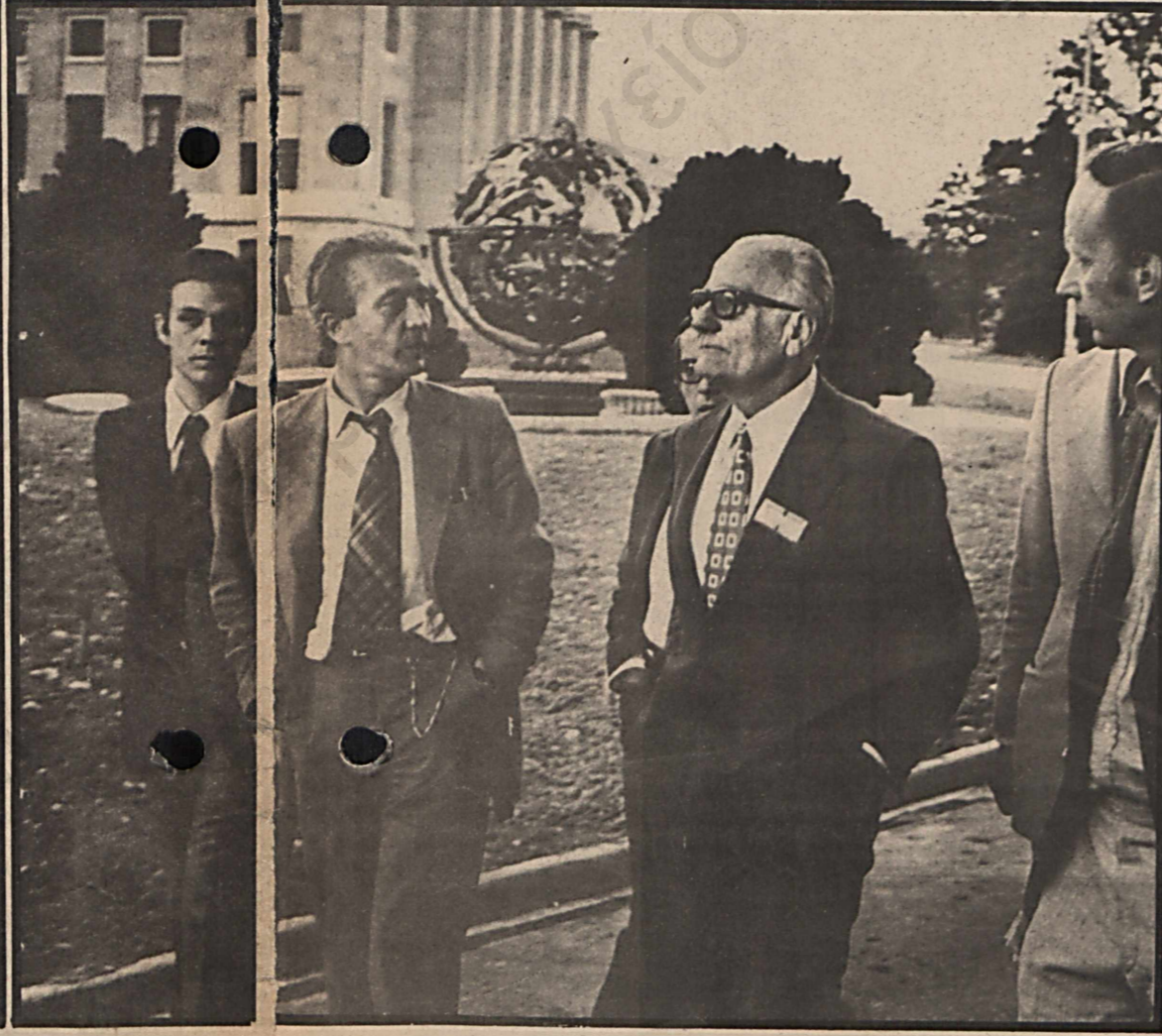
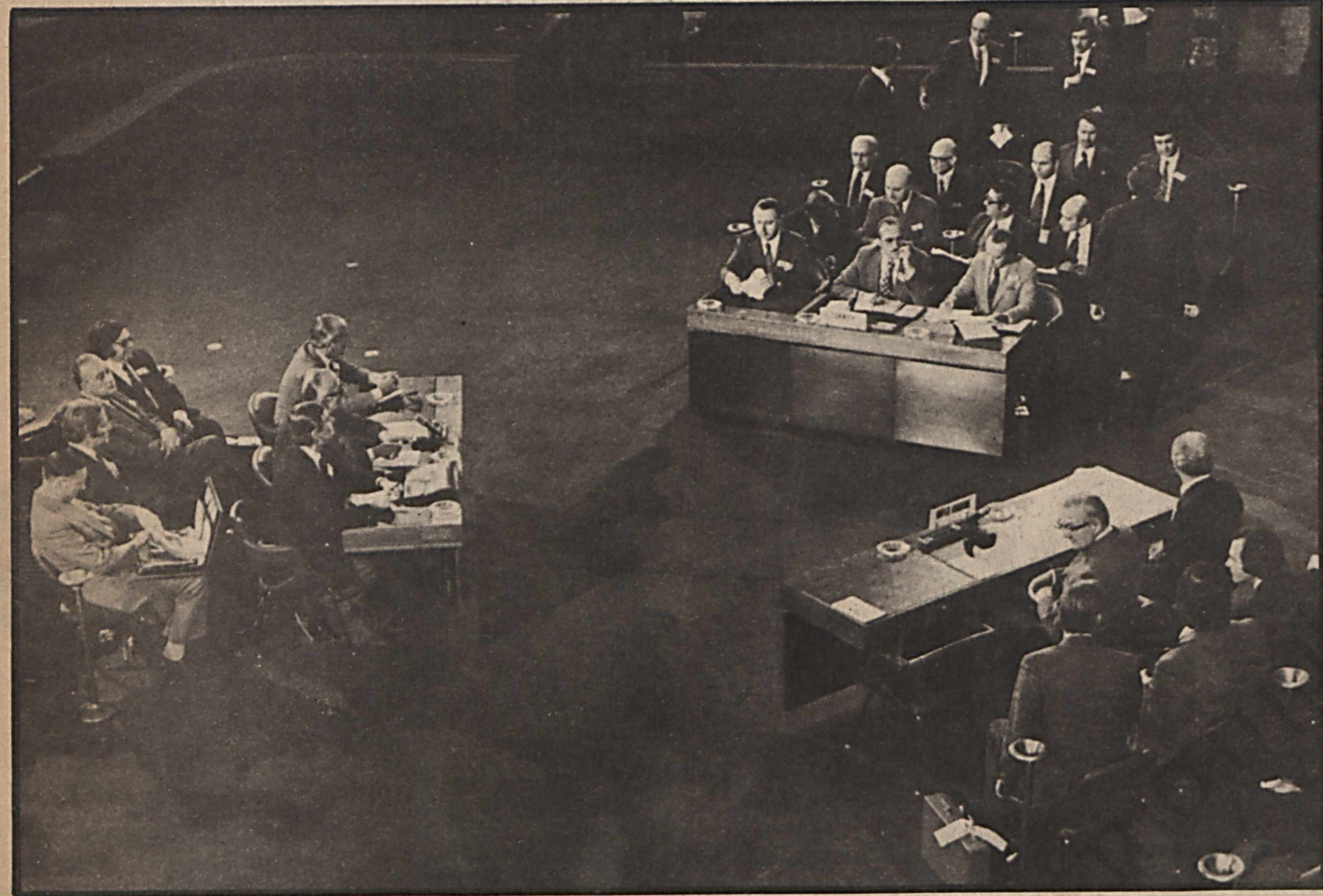
4.- Άννίτα: Ενηλικιώθηκα στή φυλακή... σ. 71

Τό βράδυ τής Τρίτης έληξε στήν Γενεύη ή πρώτη φάση τών συνομιλιών γιά τό Κυπριακό: Οί Τούρκοι, άφοϋ παρουσίασαν τό πρωτοφανές θέαμα μιās αντιπροσωπείας πού μετέβαλλε γνώμη καί άπόψεις σχεδόν κάθε ώρα, υπέγραψαν τελικά τήν συμφωνία - άκριβώς τήν στιγμή πού ξεχείλιζε τό ποτήρι τής παγκοσμίου άγανακτήσεως έναντίον τους...

Η διάσκεψη αϋτή τής Γενεύης, πού άρχισε τό άπόγευμα τής Πέμπτης, 25 Ιουλίου, καί τερματίσθηκε τό βράδυ τής περασμένης Τρίτης, δέν έχει προηγούμενο στα διπλωματικά χρονικά:

Πραγματοποιήθηκαν «μαραθώνιες» συνεδριάσεις. Ένεπλάκησαν σ' αϋτήν, άμεσα ή έμμεσα, οί δύο υπερδυνάμεις, τό ΝΑΤΟ καί τό Συμβούλιο Άσφαλείας τών Ηνωμένων Έθνών. Καί κάθε στιγμή, πού μιά κάποια συμφωνία διεφάνετο σάν πολύ πιθανή, εκείνη άκριβώς τήν στιγμή ή τουρκική αντιπροσωπεία υπαναχωρούσε καί δέν δεχόταν όρους στούς όποιους προηγουμένως

Γενεύη: τό χρονικό τής μάχης

Άριστερά: Οί αντιπροσωπείες τής Έλλάδος (άριστερά), τής Τουρκίας καί τής Βρετανίας στήν τριμερή διάσκεψη τής Γενεύης, πού συνήλθε στο Μέγαρο τών Έθνών, γιά νά ρυθμίσει τις λεπτομέρειες γιά τήν όριστική κατάπαυση τού πυρός στήν Κύπρο.

Πλάι: Ο Έλληνας Υπουργός Έξωτερικών κ. Γεώργιος Μαύρος επεिता από μιά όλονύκτιο άσσκεψη - μαραθώνιο, κατατοπίζει τούς ξένους δημοσιογράφους κανοντας έναν μικρό, πρωινό περίπατο στούς κήπους τού Μεγάρου τών Έθνών στή Γενεύη.

Οί παρασκηνιακές επαφές οδηγούν στήν έναρξη μιās πραγματικά «μαραθώνιας» συνεδριάσεως διπλωματικών αντιπροσωπειών τών τριών χωρών, Έλλάδος, Βρετανίας καί Τουρκίας, πού επεξεργάζονται σχέδιο συμφωνίας, πού θά τεθή ύπ' όψιν τών τριών ύπουργών. Η συμφωνία φαίνεται καί πάλι πιθανή.

Τό πρωί τής Κυριακής όμως οί Τούρκοι μεταβάλλουν γιά άλλη μιά φορά άπόψεις! Καί εμφανίζονται άνυποχώρητοι σέ θέσεις, τίς όποιες είναι άδύνατον νά δεχθί ή ελληνική πλευρά. Ο κ. Γ. Μαύρος στίς 1.30 τό μεσημέρι δηλώνει: «οί προοπτικές είναι πολύ άσχημες...» καί φαίνεται άποφασισμένος νά έγκαταλείψη τήν «κωμωδία».

ΚΑΙ ενώ ή διάσκεψη οδηγείται σέ αδιέξοδο, γίνεται γνωστό ότι ή Σοβιετική Ένωση άποστέλλει στήν Γενεύη άνώτατο διπλωμάτη, σάν παρατηρητή - σέ ρόλο άνάλογο πρός εκείνον τού Άμερικανού ύφυπουργού κ. Μπάφραμ, πού ήδη βρίσκεται στήν Γενεύη. Τό άπόγευμα τής Κυριακής ό Τούρκος ύπουργός τών Έξωτερικών, ύστερα από τηλεφωνική επικοινωνία μέ τήν Άγκυρα, άρχίζει καί πάλι νά ύποχωρή...

Τί συμβαίνει; Η Μόσχα μέ άυστηρότατο διάθεμα πρός τήν Άγκυρα έχει ζητήσει τήν άμεση εφαρμογή τής άποφάσεως τού Συμβουλίου Άσφαλείας τών Ηνωμένων Έθνών. Καί διπλωματικοί παρατηρητά τής Γενεύης δίδουν τήν εξήγηση, ότι οί Τούρκοι έχοντας πληροφορηθί ότι επίκειται διάθεμα τής Μόσχας, εμφανίστηκαν τό πρωί τελειώς αδιάλλακτοι, γιά νά έχουν, μόλις επιδοθί τό διάθεμα, μεγαλύτερα περιθώρια ύποχωρήσεως, πρός τά ελάχιστα όρια πού επιθυμούσε ή τουρκική Κυβέρνηση!..

Δημιουργείται καί πάλι μιά κάποια συγκρατημένη αισιοδοξία στήν Γενεύη. Ο Βρετανός ύπουργός Έξωτερικών μάλιστα (όπως γίνεται γνωστόν από βρετανική πηγή) ετομάζει τις θαλάσσεσ του γιά τό Λονδίνο, βέβαιος ότι τό μεσημέρι τής επομένης ήμέρας (Δευτέρα, 29 Ιουλίου) θά έχη ύπογραφή ή συμφωνία.

Στό μεταξύ: ή ελληνική Κυβέρνηση, ύστερα από τίς συνεχείς τουρκικές ύπαναχωρήσεις, προσφεύγει στο ΝΑΤΟ καί στο Συμβούλιο Άσφαλείας τών Ηνωμένων Έθνών.

Δευτέρα πρωί στήν Γενεύη. Οί Τούρκοι καί πάλιν υπαναχωρούν!.. Ένώ τά χαράματα τής Δευτέρας ό κ. Γκιουνές είχε συμφωνήσει επί ώρισμένων σημειών, λίγες ώρες άργότερα υπαναχωρεί...

Ο Βρετανός ύπουργός τών Έξωτερικών προσπαθεί νά τόν μεταπεισή. Δέν επιτυγχάνει τίποτε. Καί άργά τό βράδι τής Τετάρτης εξωργισμένος χαρακτηρίζει τήν τουρκική στάση «τερατώδη»...

Τό άπόγευμα τής Δευτέρας ή πιθανότης επιτεύξεως συμφωνίας φαίνεται τελειώς εξασθενημένη. Ο Βρετανός ύπουργός τών Έξωτερικών προτείνει μιά τελευταία συνάντηση τών τριών ύπουργών τό πρωί τής Τρίτης.

Όλοι θλέπουν ότι στήν νέα αϋτή συνάντηση θά επισημοποιηθί άπλώς τό ναυάγιο τής διασκέψεως, ύστερα από τίς τουρκικές ύπαναχωρήσεις.

Λίγο άργότερα, όμως, ένα μεγάλο άμερικανικό ειδησεογραφικό πρακτορείο μεταδίδει: «ή νύκτα θά δώση καιρό στον Άμερικανό ύπουργό Έξωτερικών δόκτορα Κίσιγγκερ νά παρέμβη στον κ. Έτζεβίτ».

Τρίτη, λίγο πριν από τό μεσημέρι στήν Γενεύη: οί Τούρκοι, άφοϋ προκάλεσαν τήν όργη, άκόμη καί τών Βρετανών, μέ τήν στάση τους, δεχονται τήν πρώτη συμφωνία... καί τό βράδυ τήν ύπογράφουν.

είχε συμφωνήσει...

Υπήρξε τέτοια ή στάση τών Τούρκων στήν Γενεύη, ώστε ό Έλληνας Άντιπρόεδρος τής Κυβερνήσεως καί ύπουργός Έξωτερικών κ. Γεώργιος Μαύρος από τήν δεϋτερη κιόλας ήμέρα τών συνομιλιών κατήγγειλε τήν διάσκεψη σάν κωμωδία - διότι όπως τόνισε: «Μόνον κωμικές μπορεί νά χαρακτηρισθούν οί θεωρίες, πού άνέπτυξε ό Τούρκος ύπουργός Έξωτερικών κ. Γκιουνές, γιά νά δικαιολογήσει τις συστηματικές παραβιάσεις τής καταπαύσεως τού πυρός στήν Κύπρο από τά τουρκικά στρατεύματα...».

Καί τό άπόγευμα τής περασμένης Δευτέρας ό ύπουργός τών Έξωτερικών τής Βρετανίας κ. Κάλλαχαν έχαρακτήρισε τήν τουρκική στάση στήν διάσκεψη τής Γενεύης σάν «τερατώδη»!...

Άς πάρουμε όμως τά γεγονότα μέ τήν σειρά τους:

ΤΟ άπόγευμα τής Τετάρτης, 25ης Ιουλίου, ή ελληνική αντιπροσωπεία μέ επικεφαλής τόν κ. Γ. Μαύρο φεύγει γιά τήν Γενεύη. Η διάσκεψη άρχίζει τό βράδι τής ίδιας ήμέρας. Καί ό Έλληνας Άντιπρόεδρος καταγγέλλει ότι: «αϋτήν άκριβώς τήν στιγμήν αί τουρκικαί δυνάμεις παραβιάζουν τήν κατάπαυση τού πυρός. Η Τουρκία άποθιβάζει δυνάμεις εις τήν Κύπρο άκριβώς τώρα...». Η καταγγελία αϋτή έγινε από τόν κ. Γ. Μαύρο πρός δεκάδες Εϋρωπαϊούς δημοσιογράφους λίγο πριν από τήν έναρξη τής πρώτης συνεδριάσεως τής διασκέψεως, πού αφιερώνεται σέ διαδικαστικά θέματα.

Τό πρωί τής Παρασκευής στήν διάσκεψη άρχίζει ή ούσιαστική συζήτηση. Οί προθέσεις τών Τούρκων νά επιβάλουν τίς άπόψεις τους, γίνονται από τήν αρχή φανερές.

Ο Έλληνας Άντιπρόεδρος καταγγέλλει άμέσως τήν άπαράδεκτη τουρκική στάση καί χαρακτηρίζει τήν διάσκεψη τής Γενεύης σάν κωμωδία. Άνακοινώνει άκόμη ότι τήν επομένη τό πρωί άποχωρεί τής διασκέψεως αϋτής καί επιστρέφει στήν Άθήνα.

Η τουρκική στάση στήν Γενεύη οδηγεί έτσι τήν διάσκεψη σέ πλήρη άποτυχία. Ο Βρετανός ύπουργός τών Έξωτερικών κ. Κάλλαχαν, πού μετέχει στήν διάσκεψη, πραγματοποιεί άλλεπάλληλες συναντήσεις μέ τόν κ. Γ. Μαύρο καί μέ τόν Τούρκο ύπουργό Έξωτερικών... Οί διαβουλεύσεις συνεχίζονται καί τήν νύχτα.

Στήν Άθήνα, στό μεταξύ, ό πρωθυπουργός κ. Κωνσταντίνος Καραμανλής, έχοντας ενημερωθί από τόν κ. Γ. Μαύρο, γιά τίς άπαράδεκτες τουρκικές αξιώσεις, καλεί επειγόντως τόν πρέσβη τών Ηνωμένων Πολιτειών κ. Χένρυ Τάσκα καί τού επιδίδει μήνυμα πρός τόν Άμερικανό Πρόεδρο κ. Νίξον, στό όποιο, όπως γίνεται γνωστό, επισημαίνονται οί κίνδυνοι από τήν τουρκική αδιאלλαξία.

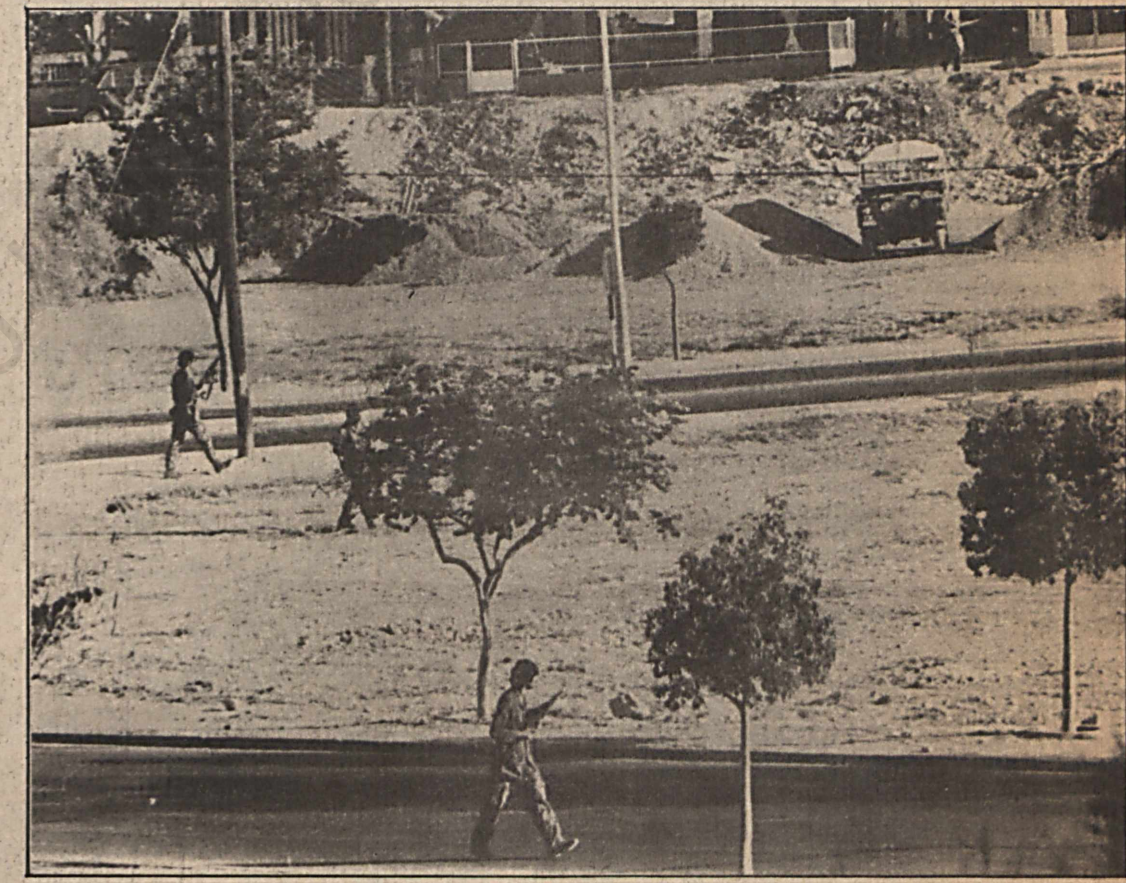
Ένώ οί νυκτερινές επαφές συνεχίζονται στή Γενεύη, χωρίς άποτέλεσμα καί τό ναυάγιο τής διασκέψεως μοιάζει όριστικό, τά μεσάνυκτα τής Παρασκευής πρός Σάββατο ό Άμερικανός ύπουργός Έξωτερικών κ. Κίσιγγκερ τηλεφωνεί στον Έλληνα πρωθυπουργό.

Λίγες ώρες άργότερα, στίς 4 τό πρωί, ό Άμερικανός πρέσβης στήν Άθήνα επισκέπτεται τόν κ. Κ. Καραμανλή καί τού επιδίδει «νότα» - μήνυμα τού δόκτορος Κίσιγγκερ:

ΜΕ τήν «νότα» αϋτή ή άμερικανική Κυβέρνηση διαβεβαιώνει τήν ελληνική, ότι θά ύποστηρίξει όλες τίς προσπάθειές της γιά τήν ειρηνική επίλυση τού κυπριακού προβλήματος καί παρέχει πρός τούτο ρητή ύπόσχεση πρός τήν ελληνική Κυβέρνηση. **Σάββατο πρωί** στήν Γενεύη: Ο κ. Γ. Μαύρος δέν άναχωρεί γιά τήν Άθήνα. Καί ενώ συνεχίζονται οί παρασκηνιακές επαφές, ό Έλληνας Άντιπρόεδρος δηλώνει: «Είμαι περισσότερο αισιοδόξος από χθές»...

Μακάριος Έτσι διέφυγα

τόν θάνατο

15 Ιουλίου: 'Η πρώτη πράξη του δράματος έχει τελειώσει' το προεδρικό μέγαρο, σχεδόν κατεστραμμένο, έχει καταληφθεί· άλλα ο Πρόεδρος Μακάριος έχει διαφύγει.

15 Ιουλίου: "Άνδρες της εθνοφρουράς περικυκλώνουν έναν αστυνομικό σταθμό στη Λεμεσό.

17 Ιουλίου: Μακριά από την Κύπρο αλλά νικήτης στην καρδιά του κυπριακού λαού και όλων των ελευθέρων ανθρώπων, ο Έθνάρχης Μακάριος φθάνει στο Λονδίνο: Θα συνεχίσει με κάθε μέσο τον αγώνα.

ΤΟ αυτοκίνητο με τόν άγγλικό αριθμό και τόν Βρεταννό στρατώτη στό τιμόνι έτρεχε, με περισσότερο από 100 χιλιόμετρα τήν ώρα, ανάμεσα από διασταυρούμενα πυρά. Στο δάπεδο του οχήματος αυτού βρισκόταν ξαπλωμένος ο άνθρωπος που ήθελε να εξοντώσουν εκείνοι που λίγα λεπτά πριν είχαν εξαπολύσει επίθεση κατά του Προεδρικού Μεγάρου τής Λευκωσίας. Ήταν Πρόεδρος τής Κύπρου Μακάριος.

Καθώς οι μέρες περνούν και τά συμβαίοντα τις τελευταίες εβδομάδες στην Κύπρο φωτίζονται όλο και περισσότερο, έγκυρα δημοσιογραφικά όργανα του εξωτερικού άποκαλύπτουν με πλήθος λεπτομερειών τήν έσωτερική και τήν πολεμική τραγωδία που έζησε ή Κύπρος, από τό πρωί τής 15ης ως τό άπόγευμα τής 22ας Ιουλίου που - επίσημα τουλάχιστον - σταμάτησαν οι έχθροπραξίες.

Μιά πτυχή του δράματος αυτού - σίγουρα άπ' τις πιο συγκλονιστικές - είναι και ή διαφυγή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου από τό Προεδρικό Μέγαρο τής Λευκωσίας και ή διάσωσή του τήν ώρα που έκατομμύρια ανθρώπων άκουγαν, με κομμένη τήν άνασα, τήν είδηση ότι οι αντίπαλοί του τόν είχαν αυτή τή φορά όριστικά εξοντώσει.

Στήν άφήγηση του ίδιου σε Βρεταννό επίσημο - άφήγηση που θά μπορούσε να τιτλοφορηθώ « Έτσι διέφυγα τόν θάνατο» - και σε άλλα στοιχεία που σ' αυτό τό μεταξέξυσγκεντρώθηκαν, στηρίζεται ή παρακάτω περιγραφή τής συνταρακτικής περιπέτειας και τών γεγονότων που έπακολούθησαν. Λεπτομέρειες που πιθανόν παραλείπονται, δέν άφαιρούν τίποτε ουσιαστικό από τήν εικόνα, που σε γενικές γραμμές ανταποκρίνεται σχεδόν άπόλυτα στην πραγματικότητα.

Δευτέρα πρωί, 15 Ιουλίου - λίγο μετά τις 8...

Όλα σήμερα στη Λευκωσία δει-

χνουν πώς οι αϊσιόδοξοι μπορούν να έλπίζουν περισσότερο. Τά πράγματα θά πάνε καλά. Η Κύπρος θά άποφύγη τήν άναταραχή. Η άπειλή μιάς έσωτερικής αίματηρής σύγκρουσης, που πολλοί τήν έβλεπαν να πλησιάζη, φαίνεται πώς άπομακρύνεται. Νεώτερες, πιο ψυχραιμες σκέψεις επικρατούν. Ναι, σήμερα μπορεί κανείς στη Λευκωσία και στην Κύπρο ολόκληρη να άνασαίνη.

"Ήσυχα, γαλήνια είναι όλα και στό προεδρικό Μέγαρο. Μόλις πριν λίγα λεπτά έχει φύγει από κεί μέσα μιά αντιπροσωπεία όρθοδόξων μαθητών από τό Κάιρο, που βρίσκεται στην Κύπρο για εκπαιδευτική έκδρομή. Ο Πρόεδρος Μακάριος έχει δεχθώ τήν αντιπροσωπεία. Άλλο ένα στοιχείο που δείχνει ότι τίποτα δέν τόν άνησυχούσε - ειδικά σήμερα...

"Όλμοι στα παράθυρα

Ξαφνικά, τήν ήσυχία του καλοκαιρικού πρωΐνου - τί άπατήλα που ήταν άλήθεια τά φαινόμενα - σπάνε μερικοί πυροβολισμοί. Οι άνδρες τής Προεδρικής Φρουράς άπαντούν με τά αυτόματά τους. Γύρω από τό Προεδρικό Μέγαρο έχουν άκροβολισθώ, όπισμένοι σάν άστακοί, άνδρες τής Κυπριακής Έθνοφρουράς και άλλοι ένοπλοι.

Βάλλουν τώρα άσταμάτητα κατά του Μεγάρου. Βιαστικά έχουν έγκαταστήσει όλμοβόλα. Οι όλμοι, με τό άγριο σφύριγμα τους σκάνε στα παράθυρα και στις πόρτες. Όθίδες από πυροβόλα άρμάτων μάχης προσθέτουν στην καταστροφή.

Ο Πρόεδρος Μακάριος ξέρε πολύ καλά τί συμβαίνει. Έχει άρχισει αυτό που άκρίβως προσπάθησε με κάθε τρόπο να άποφύγη. Από καιρό ήξερε - σε κάθε λεπτομέρειά του - τό σχέδιο του πραξικοπήματος, που έτοιμαζόταν εναντίον του, εναντίον τής νομίμου, έκλεγμένης κυβερνήσεως τής Κύπρου, εναντίον του κυπριακού λαού, τής ελληνης και τής ανεξαρτησίας τής μεγαλονήσου.

Με τό γράμμα που είχε στείλει πριν λίγες μέρες στην Άθήνα, άποκάλυπτε όσα έ γνώριζε καταγγέλλοντας - με όνόματα και άλλα ντοκουμέντα - τις προθέσεις τών αντίπαλων του.

Με τό ίδιο γράμμα ήθελε επίσης να προειδοποιήση τήν παγκόσμια Κοινή Γνώμη και τούς ηγέτες τών μεγάλων για τό σχεδιαζόμενο αίματοκύλισμα τής Κύπρου, τής οποίας ο λαός γνήσια και άβίαστα τόν είχε όρσει ταγό.

Οι όλμοι, όλο και πυκνότερα, πλήττουν τό μέγαρο. Η Λευκωσία έχει άναστασθή. Άλλοι τρέχουν να καλυφθούν όπουδήποτε, άλλοι να ξεθάψουν κάποιο όπλο, άλλοι να ξεσηκώσουν τούς πολίτες για ν' άρχισή μιά οργανωμένη άντεπίθεση κατά τών πραξικοπηματιών.

Όμως ή ώρα περνάει. Τά πλήγματα γίνονται από στιγμή σε στιγμή πιο άποτελεσματικά. Ο Πρόεδρος Μακάριος προβαίνει σε μιά γρήγορη έκτίμηση τής καταστάσεως: Θά μπορούσουν οι στρατιωτικές δυνάμεις που υπερασπίζονται τό Προεδρικό Μέγαρο ν' άντέξουν για πολύ; Και είναι - έστω κι' αν υπάρχουν άρκετές δυνάμεις - άναγκαίο ένα μεγαλύτερο αίματοκύλισμα;

Η σκέψη που κυριαρχεί, είναι ότι πρέπει να διαφύγη άπ' τόν κλοιό για να δώση τή μάχη εκεί που ο ίδιος θά εκλέξη και με τά μέσα που εκείνος θά κρίνη ως περισσότερο άποτελεσματικά.

Η μυστική πόρτα

Και παίρνει τήν άπόφαση. Δέν θά πέση ζωντανός ή νεκρός στα χέρια τους.

Μαζί με τόν άνιψιό και γραμματέα του Μιχαήλ Χατζηκλεάνθους και τόν ύπασπιστή του Νίκο Θρασουβόλου, κατεβαίνει ήμερος και άποφασιστικός στο ισόγειο του Μεγάρου. Μιά μυστική έξοδος υπάρχει εκεί. Από αυτήν θά φθάση στο κτίριο που βρίσκεται κοληλά στο Προεδρικό Μέγαρο. Στο διπλανό αυτό οίκημα στεγάζονται ώρι-

σμένες ύπηρεσίες τής ειρηνευτικής δυνάμεως του ΟΗΕ που έδρευει από χρόνια τώρα στην Κύπρο.

Στό μεταξύ ή μάχη γύρω από τό Προεδρικό Μέγαρο εξακολουθούσε να μαινεται. Ήδη πολλά παράθυρα τής προσόψεως έχουν καταστραφώ. Η είσοδος τών έπιδρομένων είναι ίσως ζητημα λεπτόν.

Δέν χρειάστηκε να πη πολλά ο Έθνάρχης στον έπικεφαλής των γραφείων τής ειρηνευτικής δυνάμεως. Κατάλαβε ότι έπρεπε να τόν βοηθήσουν. Χωρίς διαταγούς του είπαν τί μπορούσαν να κάνουν. Προχώρησαν προς τό αυτοκίνητο που ήταν σταματημένο εκεί έξω. Ο Πρόεδρος Μακάριος ξάπλωσε στο δάπεδο μπροστά άπ' τό πίσω κάθισμα. Η περιπέτεια τής διαφυγής άρχισε.

Τό αυτοκίνητο είχε βρεταννικό στρατιωτικό άριθμό και τά διακριτικά σήματα τής ειρηνευτικής δυνάμεως του ΟΗΕ.

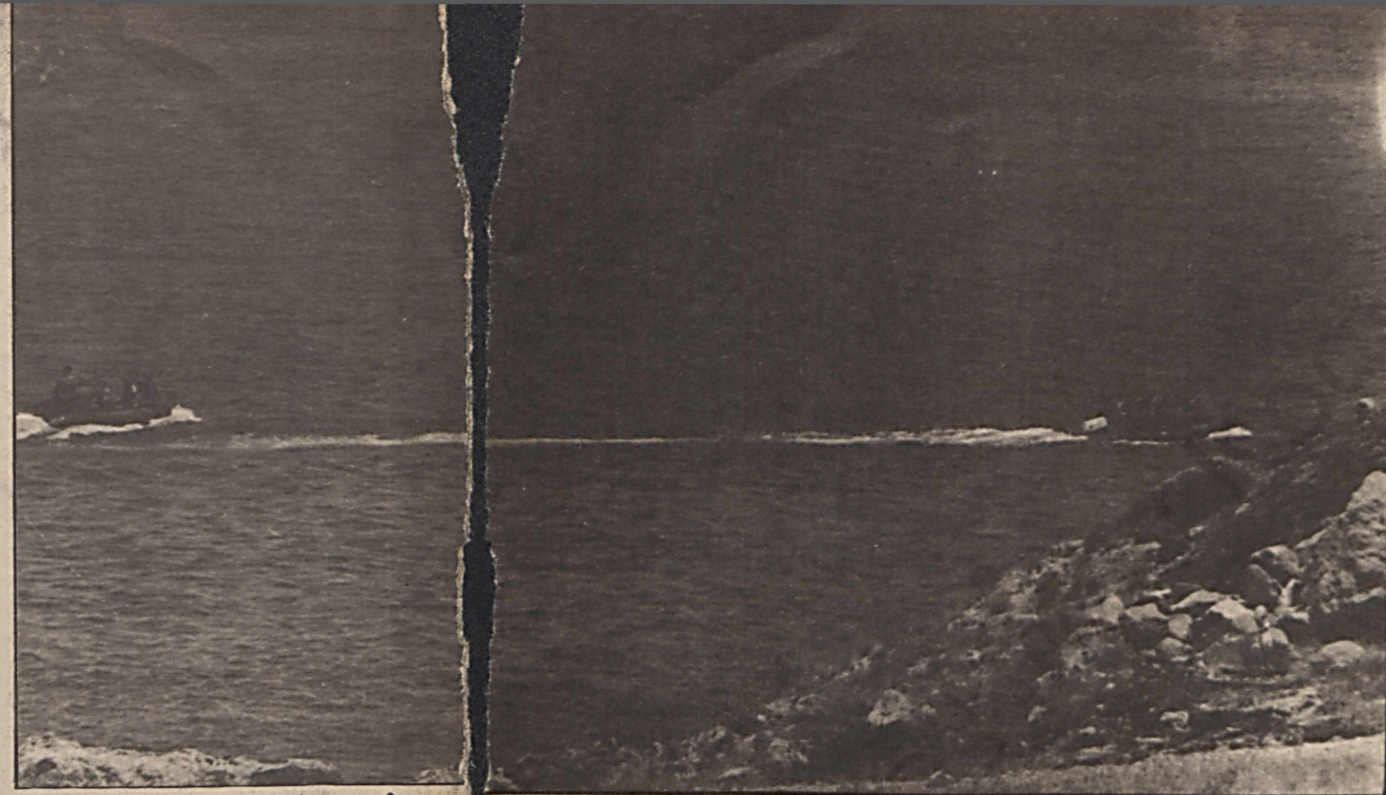
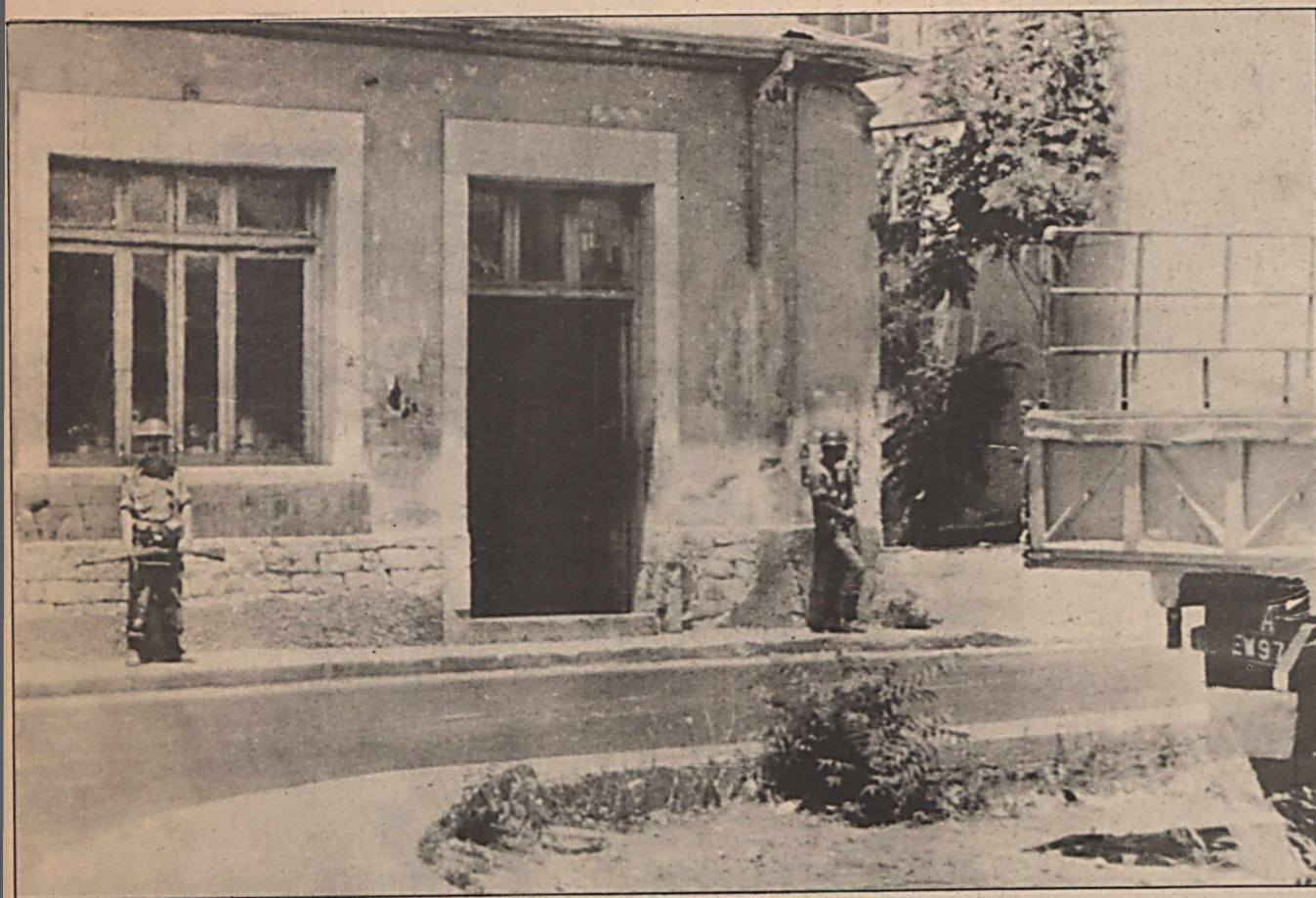
Ο οδηγός ψύχραιμος, έπιδέξιος, άποφασισμένος να τελειώση αυτό που ανέλαβε, έβαλε μπρός και τρέχοντας όσο πιο πολύ του επέτρεπε ή μηχανή του, πέρασε ανάμεσα άπ' τούς πρώτους άκροβολισμούς που χτυπούσαν τό Μέγαρο.

Τό αυτοκίνητο τρέχει. Κάποιοι άπ' τούς έπιτιθεμένους τό προσέχουν και άνασηκώνονται να ρίξουν μιά καλύτερη ματιά. Δέν θλέπουν τίποτα ύποπτο και δέν κάνουν καμμία προσπάθεια να τό έμποδίσουν στην πορεία του. Γιατί να τό σταματήσουν; Έκείνος που έψαχναν βρισκόταν πάντα στο Προεδρικό Μέγαρο. Άποφασιστικοί, εξακολουθούσαν να βάλλουν με τά αυτόματά τους προς τό παράθυρα του Μεγάρου.

Έτσι γαλύτσε ο Μακάριος...

Στό μεταξύ, έπειτα από λίγη ώρα, τό Προεδρικό Μέγαρο είχε καταληφθώ και ο ραδιοφωνικός σταθμός τής Λευκωσίας, που κι' αυτός είχε πέσει στα χέρια των πραξικοπηματιών, άνήγγειλε πανηγρικά:

"Ο Μακάριος είναι νεκρός! Ο Μακάριος είναι νεκρός!".

20 Ιουλίου: Οι Τούρκοι εξακολουθούν να αποβιβάζονται.

20 Ιουλίου: Οι πρώτοι Τούρκοι αλεξιπταπίτες πεφτούν λίγα χιλιόμετρα βορείως της Λευκωσίας.

16 Ιουλίου: Η αντίσταση των φιλομακαριϊκών έχει σχεδόν σταματήσει. Έθνοφρουροι φυλάει τον αστυνομικό σταθμο που έχουν καταλάβει.

21 Ιουλίου: Το προγεφυρωμα του Καραβά ενισχυεται διαρκώς με καινούργιες τουρκικές δυνάμεις.

Οί Τουρκοί εισβάλλουν στην Κύπρο

Αλλά ο Μακάριος είχε ξεφύγει, για άλλη μία φορά, τό θάνατο. Είχε φτάσει στην Πάφο και από έναν έρασιτεχνικό ραδιοφωνικό σταθμό εκεί διακήρυχνε στους Έλληνοκύπριους:

«Ζώ. Πάρτε τ' όπλα και πολεμήστε!».

Τρίτη, 16 Ιουλίου... Σχηματίζεται καινούργια κυβέρνηση στην Κύπρο, με την υποστήριξη των πραξικοπηματιών και με Πρόεδρο τόν Νίκο Σαμψών.

Τετάρτη, 17 Ιουλίου... Τό ΝΑΤΟ διακηρύσσει «τήν έντονη υποστήριξη του στην έκλεγμένη κυβέρνηση του Προέδρου Μακαρίου», ό όποιος, διαπιστώνοντας, στό μεταξύ, ότι ή συνέχιση της ενόπλου αντίστασης στην Κύπρο θά οδηγούσε σέ τρομακτικό αίματοκύλιμα, φεύγει από τό νησί μέ ελικόπτερο, φθάνει στη Μάλτα και από κεί στό Λονδίνο.

Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ του Μακαρίου και ή αναχώρησή του από την Κύπρο δίνουν στους Τούρκους τήν εύκαιρία για μία στρατιωτική ενέργεια πού θά τους αποφέρει τά κέρδη πού χρόνια προσδοκούν.

Ήδη από τίς 19 Ιουλίου μονάδες του τουρκικού ναυτικού έπισημαίνονται στη Μερίνη έτοιμες νά αποπλεύσουν. Καί πραγματικά, λίγο άργότερα 30 σκάφη - άνάμεσα στά όποια άποβατικά μέ άρματα μάχης - κινούνται πρός άγνωστη κατεύθυνση. Ούσιαστικά από εκείνη τή στιγμή ό πόλεμος έχει άρχισει.

Ο διπλωματικός πυρετός άνεβαίνει. Στην Άθήνα φθάνει έπευσμένα για συνομιλίες ό Άμερικανός ύφυπουργός Έξωτερικών κ. Σίσκο. Τόν συνοδεύει ό ύφυπουργός Άμυνας τών ΗΠΑ, Θέμα τών συνομιλιών τό Κυπριακό.

Τουρκικά πολεμικά σκάφη έπισημαίνονται στις θόρειες άκτές της Κύπρου. Ταυτόχρονα ξένοι δημοσιογράφοι τηλεγραφούν άπ' τήν Άγκυρα ότι τουρκικά τμήματα άλεξιπταπιστών έχουν συγκεντρωθή έναντι τών άκτών της Κύπρου και είναι έτοιμα νά δράσουν.

Στήν έδρα του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες ό Έλληνας αντιπρόσωπος κ. Χωραφάς δηλώνει ότι παρ' όλο πού ή Έλλάς δέν

έχει άνάμιξη στό πραξικόπημα για τήν άνατροπή του Μακαρίου, δέχεται ν' άντικαταστήσει τούς Έλληνες άξιωματούχους στην Κύπρο.

Είναι οι τελευταίες μάταιες προσπάθειες για ν' άποσοβηθή ό πόλεμος πού οι Τούρκοι έτοιμάζονται νά εξαπολύσουν για νά άποκαταστήσουν - όπως λένε - τήν συνταγματική τάξη στην Κύπρο.

Ο Ν. Σαμψών - πού είναι μία άπ' τίς κύριες αίτιες του έρεθισμού τών Τούρκων - δηλώνει ότι αυτός θά είναι πρόεδρος «ό,τι και νά γίνει»!

Στίς 5.30 τό πρωί τής 20ής Ιουλίου άρχίζει, μέ βαρύ άεροπορικό βομβαρδισμό, ό πόλεμος. Τά τουρκικά άεροπλάνα χτυπούν άεροδρόμια, στρατόπεδα και τίς έγκαταστάσεις βαρέων όπλων τής Έθνοφρουράς.

Τριάντα τουρκικά πλοία και πολλά άεροπλάνα αποδιάζουν δυνάμεις στους Τουρκικούς τομείς της Κύπρου. Διακόπτεται ή έπικοινωνία της νήσου μέ τόν υπόλοιπο κόσμο.

Ο κ. Έτζεβίτ δηλώνει στην Άγκυρα πώς πρόκειται για έπιχείρηση πού άποβλέπει στην εξασφάλιση τής ειρήνης και τήν άποκατάσταση τής όμαλότητος στην Κύπρο.

Στήν Άθήνα - όπου ή κυβέρνηση άποκρύπτει τά γεγονότα - οι πολίτες πού έχουν άκούσει ξένους ραδιοσταθμούς σπεύδουν στό μπακάλικο και σχηματίζουν ούρές ενώ κυκλοφορούν έντονα φήμες για μετακινήσεις στρατιωτικών δυνάμεων πρός τά σύνορα.

Κάποιες φήμες κυκλοφορούν για παραίτηση τής κυβερνήσεως και για κάποιο υπόμνημα για πολιτική λύση τής κρίσεως.

«Έρχόμαστε σάν έλευθερωτές», φωνάζουν στις έκπομπές τους οι Οί Τούρκοι.

Δύστυχη Έλλάδα, έμελλε νά τ' άκούσης κι' αυτό - εκεί πού σέ είχαν φέρει... Πάντως τή δικαιολογία για νά τό φωνάζουν τούς τήν έδινε ή κατάσταση πού είχε δημιουργηθή στη νήσο. Τόνιζαν λοιπόν: «Αυτό δέν είναι στρα-

16 Ιουλίου: Ο εκλεκτός των πραξικοπηματιών «προεδρος» Νίκος Σαμψών, λίγο πριν δώσει την πρώτη και τελευταία του πρες - κονφερνς.

τιωτική αλλά άστυνομική έπιχείρηση για τήν άποκατάσταση τής άνεξαρτησίας της Κύπρου και τής νομίμου κυβερνήσεώς της».

Στά βορειοδυτικά της Λευκωσίας και στις θόρειες άκτές της Κύπρου άποβιβάζεται δεύτερο κύμα στρατευμάτων.

Κινήσεις ελληνικών στρατιωτικών δυνάμεων άναφέρονται στην Θεσσαλονίκη, Καβάλα και Άλεξανδρούπολη. Ο διοικητής του Γ' Σώματος Στρατού, στρατηγός Ντάβος προωθείται στό προκεχωρημένο άρχηγείο του όπου, άργότερα, τόν συναντά ό άρχηγός τών Ένόπλων Δυνάμεων στρατηγός Μπονάκος.

Δραστήρια εξακολουθεί νά κινείται ό κ. Σίσκο. Έν τώ μεταξύ έπισκέπτεται και τό Άρχηγείο τών Ένόπλων Δυνάμεων στην Άθήνα και συμβουλεύει τήν ελληνική κυβέρνηση ν' άποφύγη τόν

πόλεμο.

Ζητείται από τήν Έλλάδα σύγκληση του Συμβουλίου Άσφαλείας.

«Λυπούμεθα για τήν στρατιωτική ενέργεια της Τουρκίας», τονίζεται σέ ανακοίνωση τής κυβερνήσεως τών Ήνωμένων Πολιτειών, «όπως καταδικάζουμε και τήν προγενέστερη ενέργεια τής Έλλάδος πού προκάλεσε τήν κρίση».

Στό Λονδίνο ό Βρετανός ύπουργός Έξωτερικών κ. Κάλαχαν καλεί τόν Έλληνα έπιτετραμμένο και του ύπογραμμίζει ότι «οί αντισυνταγματικές ενέργειες στην Κύπρο έπέσπευσαν τά γεγονότα».

Είναι 11 πιά - πρωί τής 20ής Ιουλίου -όταν ή κυβέρνηση Άνδρουτσοπούλου άποφασίζει νά ενημερώση τόν ελληνικό λαό, μιλώντας μόλις τώρα, για τήν Τουρκική άπόβαση πού πριν 6 ώρες έγινε στην Κύπρο.

Ένας ξένος άφηγεΐται:

ΕΝΑΣ Έλληνας αρχιτέκτονας, καθηγητής του Πανεπιστημίου του Μίτσιγκαν «Άν Άρμπαρ», άφηγεΐται πώς 100 ξένοι δημοσιογράφοι και 280 τουρίστες έζησαν παγιδευμένοι σ' ένα ξενοδοχείο της Λευκωσίας, στην πρώτη γραμμή του πυρός. Καί περιγράφει τά συγκλονιστικά μερόνυχτα πού έζησαν εκεί μέσα - στό ξενοδοχείο «Άήδρα Πάλας» της Λευκωσίας.

Παγιδευμένοι στό «Άήδρα Πάλας» οι 380 ένοικοι του ξενοδοχείου, από τούς όποιους οι 100 ήταν ξένοι δημοσιογράφοι, βρέθηκαν στις πρώτες δύο μέρες τής τουρκικής άποβάσεως στην πρώτη

γραμμή του πυρός, άποκομμένοι από τόν υπόλοιπο κόσμο, χωρίς ηλεκτρικό και νερό, ενώ οι σφαίρες σφύριζαν γύρω τους, και τά μεγάφωνα τών άνδρων τής ειρηνευτικής δυνάμεως του ΟΗΕ έκλιπαρούσαν για μία προσωρινή κατάπαυση του πυρός για νά κατορθώσουν νά έκκενώσουν τό ξενοδοχείο από τούς άμάχους και τά γυναϊκόπαιδα.

Τό ξενοδοχείο άπέχει μόνο 200 μέτρα από τήν «Πράσινη Γραμμή» πού χωρίζει τόν Έλληνικό από τόν Τουρκικό τομέα της Λευκωσίας και καθώς οι ώρες περνούσαν οι ένοικοι πού είχαν συγκεντρωθή στους διαδρόμους, γιατί τά δωμάτια ήταν έπικινδυνα, ζούσαν τό

μαρτύριο του αποκλεισμένου, του παιδευμένου, και προς το τέλος, του ομήρου.

Κάτι στην ατμόσφαιρα

Τις ίδιες ώρες, όλος ο κόσμος είχε στραμμένη την προσοχή του στους παιδευμένους του «Λήδρα Πάλας». Και η αγωνία για την τύχη τους μεγάλωνε ως το απόγευμα της Κυριακής που πληροφορηθήκαμε πώς το ξενοδοχείο έκκενώθηκε.

Η περιπέτεια του καθηγητή κ. Παρασκευοπούλου, της γυναίκας του και των δύο παιδιών τους άρχισε με την απόφασή τους να πάνε στην Κύπρο για διακοπές. Είχαν βαφτίσει το παιδί ενός φίλου τους γιατρού, Έλληνοκύπριου, και αυτός ήταν που τους μίλουσε τόσο πολύ για τις όμορφιές της Κύπρου, τη θάλασσα, τις άμμουδιές της, ώστε τελικά αποφάσισαν να πάνε στην Αμμόχωστο, όπου ο φίλος τους τους παρέχωρησε το σπίτι του.

Υστερα από ώρισμένους δισταγμούς και αναβολές του ταξιδιού, η οικογένεια αποφάσισε τελικά πώς τα πράγματα ήταν ήσυχα στην Κύπρο και ξεκίνησε με το αεροπλάνο, στις 3 Ιουλίου.

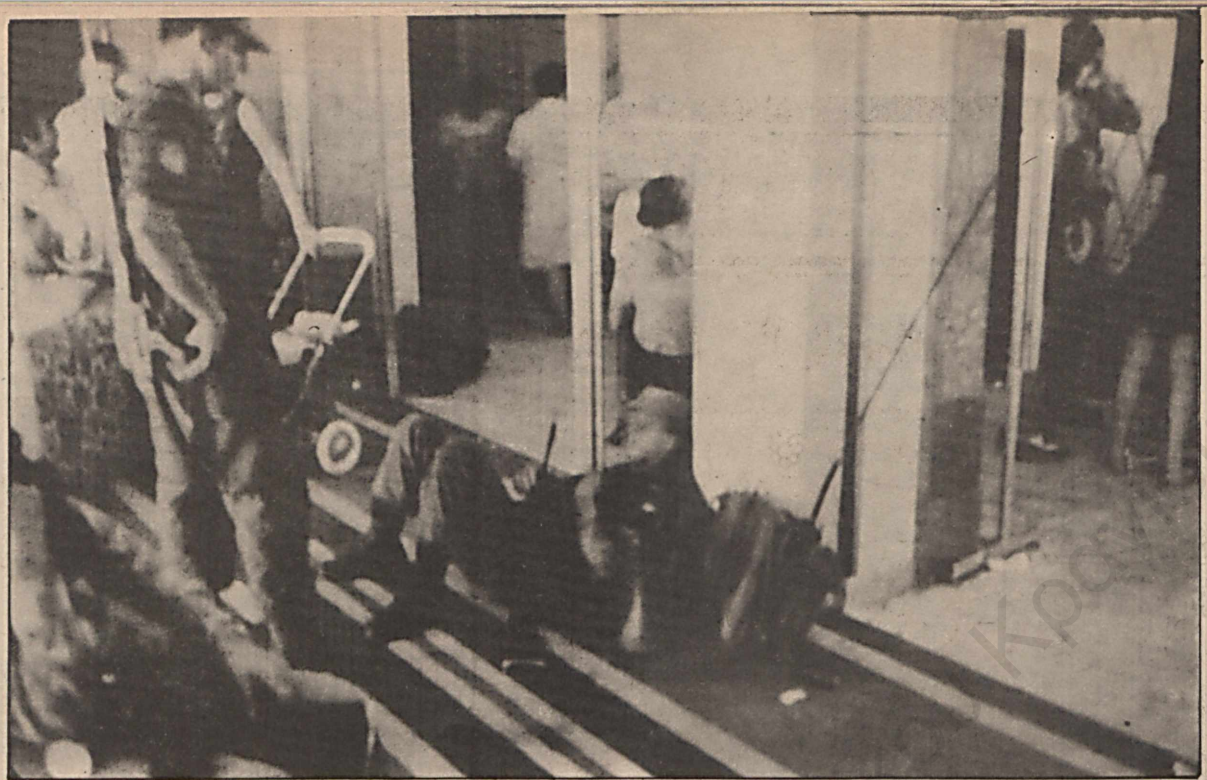
Υπήρχε μία άπροσδιόριστη ένταση στην ατμόσφαιρα από την στιγμή που κατεβήκαμε από το αεροπλάνο στην Λευκωσία, διηγείται ο κ. Παρασκευοπούλος. Τίποτα τό συγκεκριμένο. Μας περίμενε η μητέρα του φίλου μας στο αεροδρόμιο και μας είπε ότι εκείνη δεν θα έρχόταν μαζί μας με το αυτοκίνητο στην Αμμόχωστο επειδή ήταν ήδη βράδι και δεν ήθελε να επιστρέψει νύχτα μόνη στην Λευκωσία.

Ήταν λίγο περίεργη η παρατήρησή της αυτή, αλλά οι νεοφερμένοι δεν έδωσαν σημασία. Την θυμήθηκαν αργότερα, όταν άρχισαν να εκτυλίσσονται ραγδαία τα γεγονότα.

Τό πρωί που ξέσπασε τό πραξικόπημα κατά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, ο καθηγητής βρισκόταν σ' ένα αυτοκίνητο με την κόρη του και κατευθύνονταν προς τή Λευκωσία. Πρόσεξαν μία ασυνήθιστη κίνηση αυτοκινήτων που έρχονταν από την αντίθετη κατεύθυνση. Ρώτησαν και τούς είπαν πώς δύο τάνκς είχαν κλείσει τό δρόμο έξω από την Λευκωσία και ότι έγινε πραξικόπημα. Ήταν περίπου 8 τό πρωί της Δευτέρας, 15 Ιουλίου.

Ξύπνημα με όλμους

Τήν Παρασκευή της ίδιας εβδομάδας, όταν άνοιξαν οι αεροπορικές επικοινωνίες, η οικογένεια έφυγε από την Αμμόχωστο και έγκαταστάθηκε στο «Λήδρα Πάλας» της Λευκωσίας. Τήν επο-

Κυρηνεια - Λευκωσία... από εδώ περασαν τα τουρκικά βομβαρδιστικά, περασε ο θάνατος...

μένη, στις 7 τό πρωί, θά έφευγαν με τής Κυπριακές Αεροπορικές Γραμμές για Αθήνα. Ήταν τό Σάββατο, 20 Ιουλίου, ή ημέρα της τουρκικής αποβάσεως στην Κύπρο.

- Τό Σάββατο, στις 5 τό πρωί, άφηγείται ο κ. Παρασκευοπούλος, με ξύπνησε ή γυναίκα μου λέγοντάς μου, ότι άκούει πυροβολισμούς. Προσάθησα να τήν καθυψάσω, ότι όλες αυτές τής μέρες δεν άκούγαμε και τίποτ' άλλο, όταν, πριν τελειώσω τήν φράση μου, άκούστηκε ο πρώτος όλμος.

Στό «Λήδρα Πάλας», ύπήρχαν εκείνο τό πρωί 100 δημοσιογράφοι που είχαν έρθει μετά τό πραξικόπημα. Πολλοί Γάλλοι, Βέλγοι, Σκανδιναβοί, Γερμανοί και Ισραηλίται. Ήταν από τήν προηγούμενη όλοι τους νευρικοί και μερικοί φοβόντουσαν πώς κάτι έπρόκειτο να συμβή...

Ο κ. Παρασκευοπούλος, με τούς πρώτους όλμους, βγήκε στόν διάδρομο και ρώτησε κάποιον δημοσιογράφο τί συμβαίνει.

- Τί νομίζεις; τόν ρώτησε ο άλλος και πρόσθεσε.

«Ελα να δής τούς άλεξιπτωτιστές.
- Από ένα παράθυρο, συνεχίζει ο κ. Παρασκευοπούλος, είδα τά άλεξιπτωτα που έπεφταν εκείνη τήν ώρα στόν τουρκικό τομέα. Ήταν λίγο πριν από τής 6 τό πρωί.

- Ήταν πολλοί; Πόσοι;
- Οι δημοσιογράφοι στό ξενοδοχείο

μίλουσαν για 400 άλεξιπτωτιστές. Τίποτα θετικώτερο δεν μπορούσαμε να μάθουμε. Εν τώ μεταξύ, έξω χαλούσε ο κόσμος από σφαίρες, όλμους, πολυβολισμούς. Δεν ύπήρχε περίπτωση να βγή κανείς από τό ξενοδοχείο. Έπρεπε τουλάχιστον να διασφαλιστούμε όσο τό δυνατόν καλύτερα.

Σηκώσαμε λοιπόν ένα σωμει και μ αυτό κλείσαμε τό παράθυρο και μετά στήσαμε όρθια όσα στρώματα είχαμε πρόχειρα. Δημιουργήσαμε έτσι ένα μεγάλο πάχος, ώστε οι σφαίρες να συναντάνε κάποιαν αντίσταση. Κάναμε δηλαδή κάτι ανάλογο με τούς σάκκους με τήν άμμο που βάζαμε στό παράθυρα τών καταφυγίων, στους βομβαρδισμούς στόν πόλεμο. Καθήσαμε όλοι στό πάτωμα και περιμέναμε.

Πολυβολείο στην ταράτσα

Κατά τής 7 τό πρωί άκούστηκε κάποια φασαρία στην είσοδο του ξενοδοχείου. Είχαν μπη καμμία δεκαπενταριά άνδρες της Έθνοφρουράς διοικούμενοι από έναν ύπολοχαγό. Τότε άρχισε ή πραγματική μάχη. Έστησαν ένα πολυβολείο στην ανατολική πτέρυγα της ταράτσας του ξενοδοχείου και τό επανδρώσανε με δύο στρατιώτες που έδειχναν τρομακτικά νέοι.

Και ο καθηγητής συνεχίζει τήν αφήγηση των φοβερών στιγμών που άρχισαν να εκτυλισσονται στο «Λήδρα Πάλας».

Τήν είσοδο του ξενοδοχείου την είχαν καταλάβει οι άνδρες της Έθνοφρουράς και οι Γαλλοκαναδοί του ειρηνευτικού Σώματος του ΟΗΕ. Οι δημοσιογράφοι δεν κρατιόντουσαν με τίποτα, προσπαθούσαν να πάρουν τηλέφωνα και οι γραμμές είχαν κοπή. Μερικοί παιδευόντουσαν με έναν παλιό όλμο που τελικά τούς έφυγε και πήγε κι έπεσε στην πισίνα του ξενοδοχείου. Οι γυναίκες και τά παιδιά εκείνη τήν πρώτη ώρα είχαν μαζευτή στους διαδρόμους και στό κλιμακοστάσιο, καθώς έξω οι σφαίρες, οι όλμοι και τά πολυβόλα χαλούσαν τόν κόσμο.

Σέ λίγο μπηκε στην είσοδο του ξενοδοχείου ένας νέος άξιωματικός με μακριά μαλλιά κι ένα κόκκινο ένσημο στό πέτο του. Οι Γάλλοι τόν πήραν για Τούρκο άξιωματικό λόγω του διακριτι-

κού του. Μίλουσε Έλληνικά με τούς Έθνοφρουρούς. Ήταν από τήν φρουρά του Μακαρίου που με τήν τουρκική απόβαση άπελευθερώθηκε και ήρθε να ένωθι με τούς έθνοφρουρούς. Κάποιο άλλο παιδί, από τούς αποφυλακισθέντες κι αυτός της φρουράς του Μακαρίου, άκουστηκε να λη:

«Πρώτα θάπολεμήσουμε τούς Τούρκους όλοι μαζί και μετά τά ξαναλέμε».

Αυτή ή κουβέντα χαρακτηρίζει τό πνεύμα των Έλληνοκυπρίων τήν ώρα της κρίσης, μετά τήν απόβαση.

Εκείνη τήν στιγμή Μακαριακοί και Έθνοφρουρά βρέθηκαν ένωμένοι, και όπως έλεγαν οι ξένοι, έπρεπε να συμβή αυτό για να ένωθούνε. Οι αποφυλακισθέντες Μακαριακοί έβγαλαν τά όπλα που ήταν κρυμμένα.

- Από ειδήσεις τής άκούγατε;

- Άκούγαμε ότι σταθμούς μπορούσαμε να πιάσουμε με τά τρανζίστορς. Εν τώ μεταξύ μάς ειδοποίησαν ότι θάκοβόταν τό ηλεκτρικό και τό νερό που έρχόταν από αντίλιοστάσιο που λειτουργούσε με ρεύμα.

Δόθηκε έντολή να γεμίσουν όλοι μπιανιέρες του ξενοδοχείου και όσες μπουκάλες, ποτήρια και καθαρά δοχεία ύπήρχαν για πόσιμο νερό. Οι τυχεροί ήταν εκείνοι που είχαν καθαρές τής μπιανιέρες τους.

Ας γυρίσουμε όμως στις ειδήσεις. Άκούγαμε όλους τούς ξένους σταθμούς, άκούγαμε μέχρι και τούρκικους σταθμούς στα έλληνικά και άγγλικά και άκούγαμε και σταθμούς των άραβικών κρατών που μάς τούς μετέφραζαν, τό σταθμό της Βηρυττού και φυσικά και BBC.

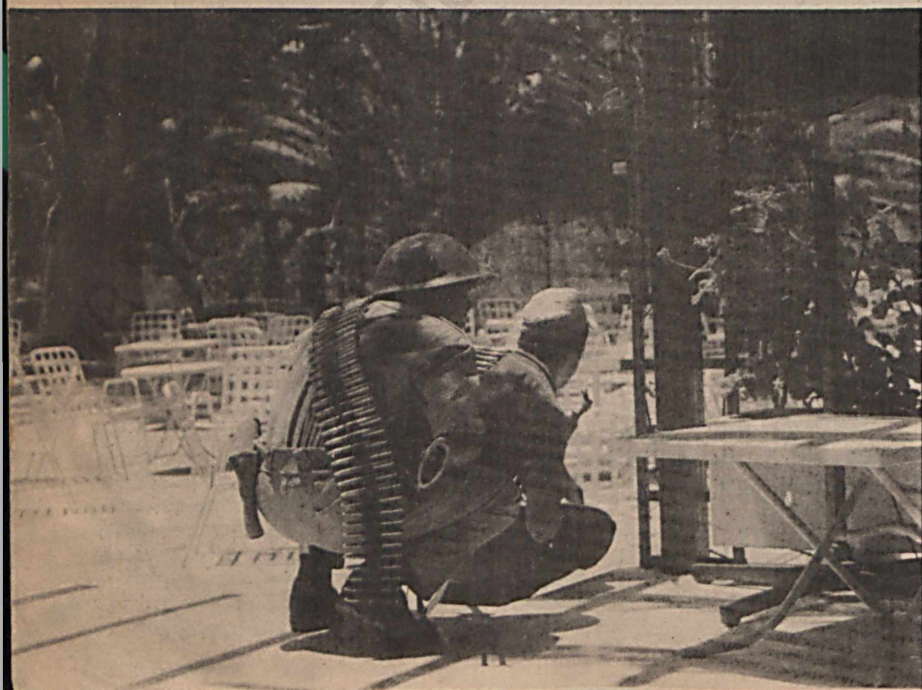
Κάποια στιγμή μόρεσα να επικοινωνήσω τηλεφωνικώς με τήν Αμερικανική Πρεσβεία γιατί έχουμε άμερικανικό διαβατήριο κι από εκεί μάς παρήγγειλαν να άκούμε τόν άγγλικό σταθμό των ένόπλων δυνάμεων, τό BFBS, γιατί στην περίπτωση που θά οργανώνονταν ή εκκένωση του ξενοδοχείου ή άνακοίνωση θά γινόταν άπ' εκείνον τόν σταθμό.

Ένα παιδί πεθαίνει

Και ή αφήγηση για τόν αποκλεισμό του «Λήδρα Πάλας» συνεχίζεται:

- Οι Τούρκοι άρχισαν πιά να κτυπούν με όλμους και πολυβόλα τό ξενοδοχείο. Ένας όλμος έπεσε στό πολυβολείο της ταράτσας του ξενοδοχείου αφήνοντάς στόν τόπο τό ένα από τά δύο παιδιά που τό είχαν επανδρώσει. Οι

Συνέχεια στην σελίδα 82

Έθνοφρουροί υπερασπίζονται το ξενοδοχείο «Λήδρα Πάλας» που βρίσκεται άναμεσα στον έλληνο και τον τουρκικό τομέα της Λευκωσίας.